

POSTANOWIENIE

Dnia 25 sierpnia 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Tomasz Szanciło

w sprawie z wniosku M. Z. i A. Z.
przy uczestnictwie J. P. i Skarbu Państwa - Starosty L.
o zasiedzenie nieruchomości,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 25 sierpnia 2021 r.,
na skutek skargi kasacyjnej uczestnika postępowania J. P.
od postanowienia Sądu Okręgowego w N.
z dnia 29 września 2020 r., sygn. akt III Ca [...],

- 1. odrzuca skargę kasacyjną co do punktu II zaskarżonego postanowienia;**
- 2. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej w pozostałym zakresie do rozpoznania;**
- 3. zasądza od J. P. na rzecz M. Z. kwotę 1.350 zł (jeden tysiąc trzysta pięćdziesiąt złotych) tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

W związku ze skargą kasacyjną uczestnika postępowania J. P. od postanowienia Sądu Okręgowego w N. z dnia 29 września 2020 r. Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

W pierwszej kolejności należy wskazać, że skargą tą zostało objęte również postanowienie w przedmiocie przyznania biegłemu sądowemu wynagrodzenia za sporządzenie opinii uzupełniającej i zwrotu wydatków z nią związanych. W

odniesieniu do takiego rozstrzygnięcia skarga kasacyjna nie przysługuje również w postępowaniu nieprocesowym (art. 519¹ § 1-3 k.p.c.). Oznacza to, że w tej części skarga kasacyjna uczestnika postępowania podlegała odrzuceniu jako niedopuszczalna, na podstawie art. 398⁶ § 2 i 3 w zw. z art. 13 § 2 k.p.c.

Jeżeli chodzi o skargę kasacyjną w pozostałym zakresie, to zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje taką skargę do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Tylko na tych przesłankach Sąd Najwyższy może oprzeć rozstrzygnięcie o przyjęciu lub odmowie przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

W judykaturze już wielokrotnie wypowiedziano się na temat charakteru skargi kasacyjnej (zob. np. postanowienia SN: z dnia 13 czerwca 2018 r., II CSK 71/18; z dnia 15 kwietnia 2021 r., I CSK 34/21). Wskazano m.in., że skarga kasacyjna została ukształtowana w przepisach kodeksu postępowania cywilnego jako nadzwyczajny środek zaskarżenia, nakierowany na ochronę interesu publicznego przez zapewnienie rozwoju prawa, jednolitości orzecznictwa oraz prawidłowej wykładni, a także w celu usunięcia z obrotu prawnego orzeczeń wydanych w postępowaniu dotkniętym nieważnością lub oczywiście wadliwych, nie zaś jako ogólnie dostępny środek zaskarżenia orzeczeń umożliwiający rozpoznanie sprawy w kolejnej instancji sądowej.

Koniecznej selekcji skarg pod kątem realizacji tego celu służy instytucja tzw. przedsądu, ustanowiona w art. 398⁹ k.p.c., w ramach której Sąd Najwyższy dokonuje wstępnej oceny skargi kasacyjnej. Ten etap postępowania przed Sądem Najwyższym jest ograniczony - co należy podkreślić - wyłącznie do zbadania przesłanek przewidzianych w art. 398⁹ § 1 pkt 1-4 k.p.c., nie zaś merytorycznej oceny skargi kasacyjnej. W razie spełnienia co najmniej jednej z tych przesłanek, przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania jest usprawiedliwione.

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący oparł na przesłankach uregulowanych w art. 398⁹ § 1 pkt 3 i 4 k.p.c. Przesłanki te nie zostały jednak spełnione.

Skarżący zarzucił nieważność postępowania przed Sądem pierwszej instancji, która miała polegać na niewłaściwym umocowaniu jego pełnomocnika J. W.. Podnosił, że pełnomocnik nie był jego pracownikiem przez cały okres postępowania pierwszoinstancyjnego, co skutkowało naruszeniem art. 87 § 2 w zw. z art. 379 pkt 2 w zw. z art. 13 § 2 k.p.c.

Odnosząc się do tego zarzutu skarżącego należy wskazać, że badanie w postępowaniu kasacyjnym nieważności postępowania przed sądem pierwszej instancji ma charakter pośredni i jest możliwe, gdy skarżący zarzuci sądowi drugiej instancji naruszenie art. 386 § 2 k.p.c. przez nieuwzględnienie nieważności postępowania przed sądem pierwszej instancji (zob. np. wyrok SN z dnia 11 stycznia 2006 r., III CK 328/05; postanowienie SN z dnia 15 lutego 2000 r., III CKN 1204/99). Jak jednak przyjmuje się słusznie w orzecznictwie, takie uchybienie sądu drugiej instancji może być skuteczną podstawą skargi kasacyjnej tylko wówczas, gdy mogło mieć istotny wpływ na wynik sprawy (zob. np. wyroki SN: z dnia 10 lutego 1998 r., II CKN 600/97, OSP 1999, nr 3, poz. 58; z dnia 18 stycznia 2005 r., II PK 151/04, OSNP 2005, nr 17, poz. 262; z dnia 15 września 2006 r., I PK 97/06, OSNP 2007, nr 17-18, poz. 251). Zważyć bowiem należy, że postępowanie apelacyjne jest kontynuacją postępowania przed sądem pierwszej instancji, co powoduje, iż wiele przypadków nieważności zachodzących przed sądem pierwszej instancji, zwłaszcza polegających na pozbawieniu możliwości obrony praw i braku należytej reprezentacji procesowej, jest sanowanych w postępowaniu apelacyjnym, a co za tym idzie - traci rację bytu kwestionowanie orzeczenia sądu pierwszej instancji, jeżeli nie jest przy tym oparte na innych podstawach kasacyjnych. Nie ma natomiast możliwości sanacji nieważności postępowania istniejącej z takich przyczyn przed sądem drugiej instancji (wyrok SN z dnia 1 marca 2018 r., III UK 35/17).

Z analizy apelacji uczestnika postępowania nie wynika, aby podnosił on naruszenie art. 386 § 2 k.p.c. Skarżący również w ramach podstaw kasacyjnych nie

zarzuca naruszenia art. 378 § 1 w zw. z art. 386 § 2 k.p.c. przez nieuwzględnienie nieważności postępowania przed sądem pierwszej instancji, brak jest zatem podstaw do pośredniego badania zarzutu nieważności postępowania przed sądem pierwszej instancji przez Sąd Najwyższy na etapie postępowania kasacyjnego. Co więcej, skarżący w żaden sposób nie wykazał, aby to uchybienie miało jakikolwiek wpływ na merytoryczne rozstrzygnięcie w niniejszej sprawie. W związku z tym jedynie na marginesie należy podkreślić, że powołana okoliczność leżała po jego stronie, z całą pewnością miał on możliwość i obowiązek poinformowania Sądów obu instancji o tej okoliczności, a nie oczekiwać do etapu postępowania kasacyjnego. Miał również możliwość ustanowienia innego pełnomocnika. Tego rodzaju zachowanie nie podlega ochronie prawnej, jako sprzeczne z zasadą lojalności stron w postępowaniu cywilnym.

Jak wskazano, wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący oparł także na przesłance uregulowanej w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. Wykazanie tej przyczyny przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania wymaga przedstawienia, w czym wyraża się „oczywista zasadność” skargi, oraz argumentacji wykazującej, że rzeczywiście skarga jest oczywiście uzasadniona (zob. np. postanowienia SN: z dnia 26 kwietnia 2006 r., II CZ 28/06; z dnia 9 stycznia 2008 r., III PK 70/07; z dnia 3 kwietnia 2008 r., II PK 352/07; z dnia 5 września 2008 r., I CZ 64/08). Niezbędne jest wykazanie kwalifikowanej postaci naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego, polegającej na jego oczywistości widocznej *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, bez potrzeby wchodzenia w szczegóły, czy dokonywania pogłębionej analizy tekstu wchodzących w grę przepisów i doszukiwania się ich znaczenia (zob. np. postanowienia SN: z dnia 16 września 2003 r., IV CZ 100/03; z dnia 26 lutego 2008 r., II UK 317/07; z dnia 21 maja 2008 r., I UK 11/08; z dnia 9 czerwca 2008 r., II UK 38/08). W judykaturze podkreśla się, że przesłanką przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania nie jest oczywiste naruszenie konkretnego przepisu prawa materialnego lub procesowego, lecz sytuacja, w której naruszenie to spowodowało wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia. Sam zarzut naruszenia (nawet oczywistego) określonego przepisu (przepisów) nie prowadzi wprost do oceny, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona

(zob. postanowienia SN: z dnia 7 stycznia 2003 r., I PK 227/02, OSNP 2004 nr 13, poz. 230; z dnia 11 stycznia 2008 r., I UK 285/07; z dnia 9 czerwca 2008 r., II UK 37/08; z dnia 3 października 2013 r., III SK 11/13; z dnia 15 kwietnia 2021 r., I CSK 720/20).

Uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie spełnia powyższych wymogów - nie wykazano, aby w sprawie występował stan oczywistej jej zasadności w rozumieniu powyższego przepisu. Skarżący nie przedstawił odpowiedniej argumentacji, którą wykazałby oczywistą zasadność skargi kasacyjnej, a w skardze zawarto polemikę z ustaleniami poczynionymi przez Sądy obu instancji, dokonany w oparciu m.in. o dowód z opinii biegłych. Tymczasem pod pretekstem kwalifikowanego naruszenia prawa materialnego nie można zmierzać do podważenia dokonanej w sprawie oceny dowodów (postanowienie SN z dnia 9 sierpnia 2018 r., II PK 213/17). Jest to istotne, gdyż zgodnie z art. 398³ § 3 k.p.c. podstawą skargi kasacyjnej nie mogą być zarzuty dotyczące ustalenia faktów lub oceny dowodów. Sąd Najwyższy jest bowiem związany ustaleniami faktycznymi stanowiącymi podstawę zaskarżonego orzeczenia (art. 398¹³ § 2 *in fine* k.p.c.).

Z wiążącego Sądu Najwyższego stanu faktycznego wynika, że wnioskodawcy wykazali wszystkie przesłanki prowadzące do zasiedzenia nieruchomości, tj. fakt samoistnego posiadania spornego gruntu przez okres wynikający z kodeksu cywilnego. Wywodów Sądu Okręgowego, co do spełnienia przesłanek zasiedzenia nieruchomości (art. 172 § 1 i 2 k.c.) nie sposób uznać za oczywiście nieuzasadnione, a wręcz przeciwnie, analiza tego Sądu była wnikliwa, dodatkowo oparta na materiale dowodowym uzupełnionym w toku postępowania apelacyjnego.

Zatem nie sposób uznać, aby Sąd Okręgowy orzekał wbrew stanowisku Sądu Najwyższego, które zakłada, że wiedza samoistnego posiadacza w złej wierze o osobie właściciela nie pozbawia posiadania przymiotów samoistości, chyba że z innych okoliczności wynika, iż posiadacz rezygnuje z samodzielnego i niezależnego od innej osoby władania rzeczą (zob. np. postanowienie SN z dnia 28 października 2020 r., IV CSK 329/20).

Wypada również przypomnieć, że wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania i jego uzasadnienie (art. 398⁴ § 2 k.p.c.) podlegają rozpoznaniu na etapie tzw. „przedsądu”, natomiast przytoczone podstawy kasacyjne i ich uzasadnienie oceniane są dopiero po przyjęciu skargi kasacyjnej do rozpoznania, w trakcie jej merytorycznego rozpoznawania. Oba te elementy muszą być więc przez skarżącego wyodrębnione, oddzielnie przedstawione i uzasadnione. Sąd Najwyższy w ramach „przedsądu” bada tylko wskazane w skardze okoliczności uzasadniające przyjęcie jej do rozpoznania, a nie podstawy kasacyjne i ich uzasadnienie (zob. np. postanowienie SN z dnia 16 maja 2008 r., I UK 16/08).

Z powyższych względów, na podstawie art. 398⁹ § 2 w zw. z art. 13 § 2 k.p.c., Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania w pozostałym zakresie, nie znajdując też okoliczności, które w ramach przedsądu jest obowiązany brać pod uwagę z urzędu.

O kosztach postępowania kasacyjnego orzeczono na podstawie art. 520 § 3 w zw. z art. 98 § 3 w zw. z art. 391 § 1 w zw. z art. 398²¹ k.p.c., z uwzględnieniem § 2 pkt 6 w zw. z § 5 pkt 1 w zw. z § 10 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz.U. z 2015 r., poz. 1800 ze zm.).

ke

a.s.